

MAJANDUSTEATED

Weekly Bulletin of the Institute of Economic Research

KONJUNKTUURINSTITUUDI VALJAANNE

ILMUB KORD NÄDALAS

Toimetus, tel. 430-23. Piiskopi 2.

Talitus, tel. 468-24. TALLINN, Toom-Rüütli 10.

Tellimishind aastas Kr. 5.—

ühes kuukirjaga „Konjunktuur“ Kr. 12.—

Üksiknumber 15 senti.

KONJUNKTUURINSTITUUDI DIREKTOR
JA VASTUTAV TOIMETAJA
A. PULLERITS

TOIMETAJA A. TOOMS

Majandussektsooni juhataja J. Janusson
Sektsooni nõukogu esimees A. Meerits
Põllumajandussektsooni juhataja J. Kurkus
Sektsooni nõukogu esimees Prof. P. Köpp
Riigimajanduse osa toimetaja A. Keller

Nr. 34

Tallinn, 22. augustil 1939

V aastakäik

SISU:

Lk.

CONTENTS:

Page

PÕLLUMAJANDUS

Viljade kasvupind ja saakide eelhinnang (15. aug.) 588

TÖÖSTUS JA KAUBANDUS

Tööstusettevõtted ja töölolu 591

Lühisuundisid 593

LAEVANDUS

Tallinna sadama tegevus juunis ja juulis k. a. 594

PÕLLUMAJANDUSSAADUSTE TURUD

Võiturg 595

Põllumajanduslik väljavedu 595

Peekoniturg 596

Tapaloomade ja lihaturg 596

Kanamunaturg 596

Piimaturg 597

Teraviljaturg 597

Aedviljaturg 598

Kalaturg 598

INFORMATSIOONI OSA

Eesti Panga nädalaaruanne 599

VALISMINISTEERIUMI VALISKAUBANDUSE OSAKONNA TEATED

Soome-Prantsuse kaubanduslepingu uus tariifi-

line osa 600

Läti kivisöe sissevedu Inglisest 600

Toitainete sissevedu Inglisest juulis 1939. a. 600

Laevachitus Taanis 601

Hispaania kaubanduskokkulepe Norraga 601

Paberivabriku ehitamiskavatus Karpaadi-Ungaris 601

Villatoodangu suurenemine Ungaris 601

Itaalia 1939. a. esimese poole väliskaubandus 601

AGRICULTURE

Area and State of Crops 588

INDUSTRY AND TRADE

Industrial Enterprises and Employment 591

Sundry Information 593

SHIPPING

Harbour Activity in June and July, 1939 594

AGRICULTURAL MARKETS

Butter Market 595

Exports of Agricultural Products 595

Bacon Market 596

Cattle and Meat Market 596

Egg Market 596

Milk Market 597

Grain Market 597

Vegetable Market 598

Fish Market 598

INFORMATION PART

Eesti Pank (Bank of Estonia) — Weekly Return 599

FOREIGN TRADE DEPARTMENT INFORMATION

New Tariff Part of Finnish-French Trade Agree-
ment 600

Latvian Coal Imports from England 600

Food Imports into England in July, 1939 600

Shipbuilding in Denmark 601

Spanish Trade Agreement with Norway 601

Projected Paper Mill in Carpathian-Hungary 601

Increase in Wool Production in Hungary 601

Italian Foreign Trade in First Quarter of 1939 601

PÖLLUMAJANDUS

VILJADE KASVUPIND JA SAAKIDE EELHINNANG (15. augustiks). AREA AND STATE OF CROPS.

Käesoleva aasta viljade kasvu on tunduvalt mõjutanud võrdlemisi sademetevähene ilmastik. Meteoroloogiliste andmete järgi oli k. a. juunis sademeid 29 mm 1938. a. 61 mm ja 1937. a. 39 mm vastu. K. a. juulis oli sademeid 46 mm 1938. a. 69 mm ja 1937. a. 109 mm vastu.*) August on olnud ka võrdlemisi kuiv. Üldsummas on olnud sademeid k. a. suvel vähem kui möödunud ja ülemöödunud aastail. Seejuures sademeid on olnud väga ebaühtlaselt. On piirkondi ja kohti, kus ei ole olnud nimetamisväärseid sademeid kuu ja enamgi aja kestel. Seevastu on piirkondi ja kohti, kus sademeid on tulnud võrdlemisi rahuldaval määral. Sademeid saanud kohtades on viljade kasv arenenud rahuldavalt, kuna pikalt kuivalejäänud kohtades on taimekasv kannatanud. Seetõttu on ka viljade kasv paiklikult erinev. Väheste vahemaade järele võib näha hoopis erineva ilmega viljakasvu. Suur erinevus avaldub ka maa iseloomu järgi. Kõrgemal liivaseil kohtadel on viljad kannatanud enam kui madalal mail. Üldiselt vähem on kannatanud viljad soomail. K. a. avaldub eriti selgelt soomaade ülesharimise kasulikkus.

Toitlavrilljad. Feed Grain.

Äsja kohtadel lõpetatud põllumajandusloenduse andmete eelkõrvõtete järgi on k. a. rukki kasvupindala 150 300 ha. See on m. a. pindalast suurem 2 500 ha. Vaatamata sellele, et möödunud talv talinisu mitmel pool rikkus ja seda kevadel künti üles teiste viljade alla, on talinisu-pindala suurem m. a.-st. Loenduse andmel on k. a. talinisu-pindala 31 300 ha m. a. 27 400 ha vastu, seega suurenemine 3 900 ha. Suvinisu-pindala on ka pisut suurendatud. Kui kevadel selgusid külma kahjustused ristikehina alal, külvati selle asemel suvivilja, nende hulgas ka suvi-

nisu. Suvinisu on tänavu 43 900 ha, mis on m. a. pindalast suurem vaid 1600 ha. Kogusummas on rukki- ja nisupindala tänavu suurem m. a.-st 8 000 ha ehk 3,6%.

Põllumajandus-korrespondentide hindeil 15. aug. peale on rukki ja nisu seis üle riigi keskmiselt jäänud lähedaselt samaks nagu 15. juuliks. Korrespondentide hindeil arvatakse rukkisaaki kujunevat üle riigi keskmiselt 12,4 kv ha kohta. See moodustab viimase 10 aasta keskmisest saagist 96%. M. a. samaaegne hinnang oli 94% ja 1937. a. — 111%, 1936. a. — 92%, 1935. a. — 95%. Toodud andmeist nähtub, et viimaseil aastail oli hinnang tänavusest kõrgem vaid 1937. a.

Üksikute maade järgi on saagihinnang kaunis erinev. Madalam on rukkisaak Virumaal — 20% alla viimase 10 aasta keskmist. Siin kannatas rukis suuresti halbast talvitamisoludest. Järvamaal on rukkisaak juba tunduvalt parem, veel parem aga Harjumaal, kus selle hinnang ületab viimase 10 aasta keskmise. Üle keskmise hinnatakse saaki veel Pärnu-, Valga-, Võru- ja Petserimaal, kuna Viljandimaal on see keskmise lähedal, samuti Tartumaal. Läänemaal on hinnang alla keskmist 7% ja Saaremaal — 10%. Arvestades tänavust rukkikasvupindala ja viimase hinnangu järgi arvatavat saaki, võib arvata rukki kogusaaki 189 000 tn-le. M. a. lõpparvutuse järgi saadi rukist 188 000 tn. Lõpparvutusel on saak osutunud tihti kõrgemaks kui eelhinnanguil. M. a. saadi rukist lõpparvutuse järgi ka rohkem kui aug. hinnangul. Võrdluseks märgime, et rukist saadi 1937. a. 211 000 tn, 1936. a. — 153 000 tn ja 1935. a. — 173 000 tn.

Nisusaak kujuneb arvatavasti väiksemaks m. a. saagist, seda peamiselt talinisu osas, mis möödunud talvitusolude all tunduvalt kannatas. Kuna rukkiahinnang on lähedane viimase 10 aasta keskmisele, on talinisu hinnang 22% alla keskmist. Seejuures on hinnang tunduvalt alla keskmist kõigis

*) 1939. a. kohta on 11 jaama keskmised (avald. T.Ü.M.O. ilmakaardil). 1938. ja 1937. a. kohta ülemaalsed keskmised, millised on avaldatud aastaraamatus „Eesti Põllumajandus“.

maades (arvatud välja Petseri). Halvem on seis siiski P.-Eestis, eriti aga Virumaal. Suvinisu näib seevastu olevat pisut parem P.-Eestis ja halvem L.-Eestis. Eriti suurt vahet aga siiski ei ole. Seejuures suvinisu juures avaldub nähtus, et selle seis P.-Eestis idast lääne poole halveneb ja L.-Eestis ümberpöörduvalt — läänest ida poole halveneb. Nii hinnatakse suvinisu seisu 10 aasta keskmisest Viru- 110%, Järva- 98%, Harju- 96%, Lääne- 85% ja Saare- 79%, Pärnu- 103%, Viljandi- 100%, Tartu- 90%, Valga- 89% ja Võrumaal 90%. Virumaal, kus talinisu seisu hinnatakse halvimaks, hinnatakse ühtlasi suvinisu seisu parimaks.

Viimase hinnangu järgi arvatakse nisusaaki üle riigi keskmiselt ha kohta — talinisu 10,6 kv, suvinisu 9,6 kv. Võrdluseks märgime, et m. a. saadi ha kohta talinisu 14,1 kv ja suvinisu — 11,0 kv. Tingituna madalamast saagist ha kohta kujuneb nisu kogusaak tänava väiksemaks m. a-st. M. a. saadi talinisu 38 700 tn, suvinisu 46 700 tn, moodustades kokku 85 400 tn. Seniseil andmeil võib arvata saaki tänava — talinisu 33 000 tn ja suvinisu — 42 200 tn, seega kokku 75 000 tn. Vaatamata suuremale kasvupinnale jääb tänava arvatav nisusaak väiksemaks m. a-st ümmarguselt 10 000 tn.

Kui vili saadakse korralikult kätte, on tänavune rukki- ja nisusaak küllaldaselt nii suur, et sellest peaks jätkuma kogu meie rahva aastanõuete rahuldamiseks tootteraviljaga.

Söötteraviljad. Söötteraviljade kasvatuse alal on toimunud tänavu suuremaid muutusi.

Kui kevadel selgus, et osa ristikkheinast on talvest hävitatud, künti esimese aasta ristikkheinapõllud üles ja külvati suvivilja peale. Suures enamikus külvati peale söötteravilja, et sellega asendada või vähendada seda puudujääki loomasööda alal, mis tekib paratamatult ristikkheina hävimisega. Põllumajandusloenduse andmed näitavad, et talundipidajad on püüdnud kasutada kõiki võimalusi loomasöödakoguse suurendamiseks. Mitte üksnes hävinud ristikkheinapõllud künti üles, vaid on püütud suurendada söödapindude kesapõldude külvi alla võtmisega.

Seemnest ei olnud puudus ja sellelt seisukohalt ei olnud takistusi suviviljade külvide laiendamiseks. Söötteraviljakülvidest laiendati segaviljakülvipinda. See võimaldab ühelt poolt valgurikast jõusööta ja teisalt väärtsilikku põhku, mis läheb loomadele koresöödana.

Loenduse andmeil on segavilja all tänavu külvipinda 126 000 ha, mis ületab m. a. segaviljapindala ligemale 42 000 ha ehk 49%. Segaviljapindala on laiendatud tunduvalt kõigis maakonnis. Põllu-aiamaapindalast moodustab segaviljapindala maakondade järghi (sulgudes m. a. arvud) Viru- 8,8% (4,9), Järva- 19,5% (14,1), Harju- 13,4% (9,5), Lääne- 13,3% (10,3), Saare- 6,0% (3,7), Pärnu- 12,0% (9,1), Viljandi- 22,1% (15,9), Tartu- 7,1 (4,9), Valga- 14,0% (9,3), Võru- 6,1% (4,4), Petserimaal 5,9% (2,5) ja üle riigi kokku 11,3% (7,9). Kaera- ja odra- külvipinda on aga vähendatud. Kaera all on pindala 144 000 ha m. a. 149 000 ha vastu ja odra all — 84 000 ha m. a. 88 000 ha vastu. Kokku on kaera- ja odrapindala vähendatud 9 000 ha. Arvatud ühes ka segavilja on söötteraviljapindala tänava suurem m. a-st 33 000 ha ehk 10%. Tänavu on söötteravilja all 354 000 ha m. a. 321 000 ha vastu.

Liiga pikale veninud kuivus on mitmel pool takistanud suviviljakasvu, sundinud seda kiirele valmimisele, mistõttu saak kujuneb tagasihoidlikuks. Kõige enam on liigkuivus tekitanud kahju Saaremaal, kus söötteravilja seis on 30% alla keskmist. Suuremaid kahjustusi on veel Võrumaal, Läänemaal, osalt ka Tartumaal ja väikeses ulatuses kõigis teisis maakonnis. Korrespondentide hinnete järgi 15. augustiks on küllalt piirkondi ja kohti, kus söötteravilja seis on märgitud päris rahuldavana ja kohati isegi heana. Näiteks Virumaa üldhinnang tõuseb üle keskmise, Järvamaal on keskmise lähedane, Harjumaal mõnel pool isegi tunduvalt üle keskmise, samuti Pärnu- ja Viljandimaal, siis ka Tartumaal jne. Kõigi hinnete keskmine kujunes 15. augusti peale järgmiseks: oder — 96%, kaer — 104% ja segavilja — 94% viimase 10 aasta keskmisest saagist. Ühe ha kohta saadi m. a. saaki: oder — 11,0 kv, kaer — 11,8 kv ja segavilja — 13,2

kv, tänavu on loota: oder 9,5 kv, kaer — 10,4 kv ja segavili — 10,6. M. a. oli võrdlemisi hea sötteraviljasaagi poolest. Tänavu on aga kasvupinda tunduvalt laiendatud ja see aitab tasandada kogusaagis seda osa, mida keskmise saagi alal saadakse vähem. 15. aug. hinnanguandmell võib arvata tänavust kogusaaki: oder — 80 000 tn, kaer — 150 000 tn ja segavili — 134 000 tn, mis annab kokku 364 000 tn. M. a. saadi otra — 97 000 tn, kaera — 176 000 tn ja segavilja — 112 000 tn, kokku sötteravilja — 385 000 tn. M. a. kogusaagist jääb väiksemaks tänavune loodetav sötteraviljasaak vaid 21 000 tn. Võrdluseks märgime, et sötteravilja saadi 1937. a. 310 000 tn, 1936. a. — 280 000 tn ja 1935. a. — 313 000 tn. Neist aastaist on tänavune saak tunduvalt kõrgem.

Toodud sötteraviljasaagi hinnang on tehtud andmell 15. augusti peale. Pärast seda on kuivus kestnud, liigkuivuse mõjul viljad on valminud kiirelt. Seetõttu tera võib jääda peeneks, väljaand võib kahaneda ja ette toodud saagiandmed väheneda järgmisel hinnangul.

Kartulikasvatust on tänavu tunduvalt laiendatud.

Kartul ja lina.
Potatoes and Flax.

Loenduse andmell on kartulil all tänavu 89 000 ha, mis on m. a. pindalast enam 11 000 ha ehk 14%. Kartulikasvatust on laiendatud kõigis maakonnis, kuid siiski enam L.-Eestis. P.-Eesti maakonnis on laiendatud kartulikasvatust 9%, samal ajal, kui L.-Eesti maakonnis on laiendatud 20%. Kartulikasvatuse laiendamise on tõenäoliselt võetud ette samul põhjusil nagu segavilja juureski. Tahtes saada lisa loomasõtadele, on kartulikasvatust laiendatud. Seda on viimaseil aastail ka propageeritud.

Tänavu pikaleveninud kuivus on takistanud kartulikasvu enam, kui see avaldub teraviljade juures. Suvine kuivus on mõjutanud ikka pidurdavalt kartulil arenemist. Pärastpoole on tulnud vihma ja siis on jõudnud kartul veel tunduvalt paraneda. Tänavu on kuivus närtsitanud juba kartulipealseid ja seetõttu järgnevad võimalikud vihmad ei saa enam avaldada seda mõju, mida nad avaldasid tavaliselt aug. ja sept. Korrespondentide

hindeil on kartuliseis 15. augusti peale 19% alla viimase 10 aasta keskmist. Seejuurs on üksikute maade järgi kaunis suuri erinevusi. Kõrgemalt hinnatakse seis Harjumaal, kuna Järvemaal on see 14% ja Virumaal — 12% alla keskmist, teisis maades on seis alla keskmist järgmiselt: Lääne- — 24%, Saare- — 26%, Pärnu- — 22%, Viljandi- — 22%, Tartu- — 32%, Valga- — 34%, Võru- — 33% ja Petserimaal — 15%. Siit nähtub, et kartuliseis on halvem L.-Eestis, eriti kagu osas. Hinnangu järgi 15. augustiks arvatakse kartulisaaki ha kohta üle riigi keskmiselt 103 kv, kuna m. a. saadi 128 kv. Arvestades laiendatud kasvupinda võib kartuli kogusaaki arvata tänavu 918 000 tn-le. M. a. saadi 997 000 tn. M. a. saagist on tänavune arvatav saak väiksem 79 000 tn ehk 8%.

Linakasvatust on jäänud lähedastel m. a. piirese. Loenduse andmell on lina all tänavu 23 000 ha. M. a. oli ümmarguselt vaid 300 ha rohkem linu maas. Linakasvatustes on toimunud aga siiski muudatusi. Nimelt kogu P.-Eestis on vähendatud linakasvatust, samuti suures osas L.-Eestis. Ainult Võru- ja Petserimaal on linakasvatust suurendatud ja see võib ka linakasvatuse üldvähendamist.

Liigkuivus on ka linakasvu tunduvalt takistanud. Korrespondentide hinnete järgi 15. augustiks oli linaseis 22% alla viimase 10 aasta keskmist. Linaseisu on üle maa hinnatud võrdlemisi nõrgana, sealjuures ka neis maakonnis, kus kasvatatakse lina peamiselt müügi jaoks. Arvatavat linakiusaaki hinnatakse ha kohta üle riigi keskmiselt 248 kg-le. M. a. saadi ha-lt linakiudu 326 kg. Väiksema väljaanni tõttu ha-lt võib linakiu kogusaaki arvata tänavu 5 700 tn-le, mis on m. a. saagist väiksem 1 900 tn ehk 25%.

Eeltoodud andmell võib märkida, et pikaleveninud kuivus on kahjustanud tänavu viljadekasvu. Talundipidajate poolt kevadel ettevõetud külvipindade ümberkorraldamine aitab hoida tagasi kogusaagi langust sötteravilja ja kartulialal. Toit-teraviljasaagist jätkub loodetavasti kogu rahva aastanõuete rahuldamiseks. Linasaak kujuneb m. a-st väiksemaks.

TÖÖSTUS JA KAUBANDUS

TÖÖSTUSETTEVÕTTED JA TÖÖLOLU. INDUSTRIAL ENTERPRISES AND EMPLOYMENT.

Tööstusettevõtete ja töötajate arvu kokkuvõtteid k. a. 1. juuliks, arvatud kaasa ehituse alal tegutsevad ettevõtted, näitavad ettevõtete ja töötajate arvu tõusu vaatamata, et mõned sesoonselt tegutsevad ettevõtted vähendasid töajõude. 1. VII k. a. oli suur- ja kesktööstuses tegevaid ettevõtteid 451 (20 ja enam töölisega ettevõtteid) eelmise kuu 448 vastu, ning kesktööstuses (5—19 töölisega ettevõtteid) 1093 eelmise kuu 1060 vastu. Rööbiti ettevõtete arvu suurenemisega suurenes töötajate arv 1. VII k. a. võrreldes eelmise kuuga 783 töötaja võrra ehk 1,2%. M. a. sama ajaga võrreldes suurenes tööjõumahd suur- ja kesktööstuses 2 959 töötaja võrra ehk 4,6%. Tööjõumahu suurenemine toimus peamiselt murdudes- ja kaevandusis, mineraalide töötlemise alal ja ehitustööstuses, kuna nõrgenemine avaldub saeveskites, tselluloosi- ja paberitööstuses ning kehakatte- ja pudukaupadetööstuses.

Töötajate arv tööstuses.

	Suurtööstus	Kesktööstus	Kokku
1. VII 1939	54 890	11 187	65 967
1. VI 1939	54 392	10 792	65 184
1. VII 1938	53 550	9 458	63 008

Suurenemine 1. VII 1939.

	Suurtööstus	Kesktööstus	Kokku
1. VI 1939	+ 498	+ 345	+ 783
1. VII 1938	+1 280	+1 679	+2 959

Murdude ja kaevanduste rühmas töötas suur- ja kesktööstuses 1. VII k. a. 7 858 töötajat, olles suurem eelmisest kuust 458 töötaja võrra ehk 6,2%, kuid väiksem m. a. seisust 402 töötaja võrra ehk 4,9%. Võrreldes eelmise kuuga suurenes töömaht turbatööstuses turbakuiivatamishooga algamisega 537 töötaja võrra ehk 16,9% ning kivi- ja paemurdudes 30 töötaja võrra ehk 10,2%, kuna põlevkivitööstuses töömaht püsis endisel tasemel.

M. a. juuliga võrreldes vähenes töömaht põlevkivikaevandusis 11,6%, kivi- ja paemurdudes 4,7%, kuna turbatööstuses töömaht suurenes.

Mineraalide töötlemise alal oli suur- ja kesktööstuses 1. VII k. a. 3 782 töötajat eelmise kuu 3 640 ja m. a. 3 308 vastu. Võrreldes eelmise kuu ja m. a. sama ajaga suurenes töömaht: sideainete (tsemendi, lubja, kipsi jne. tööstuses) vastavalt 3,0 ja 15,4%; telliskivitööstuses 18,0% ja 28,3% ning vähenes klaasitööstuses 16,1 ja 8,4%. Töömahu suurenemine telliskivitööstuses on tingitud elavast katuse- ja telliskivi nõudmisest.

Metallitööstuses töötas suur- ja kesktööstuses 7 860 töötajat eelmise kuu ja m. a. 7 777 ja 7 904 vastu. Võrreldes eelmise kuuga selle rühma allrühmad töötasid endise koormisega, arvatud välja elektriaparaatide- ja tarbeesemete valmistus, kus töömaht suurenes hoajaatööde algamisega ca 5%. Võrreldes m. a. sama ajaga suurenes töömaht elektriaparaatide- ja tarbeesemete valmistamise alal 11,8%, täpsate mõõduriistade valmistamise alal — 5,1%, ning mehhanika- tk. — 13,7%; vähenes masina- ja laevaehituses vastavalt 8,4% ja 4,6%.

Keemiatööstuse rühmas suur- ja kesktööstuses k. a. juunis inimtööjõu mahu ei olnud suuremaid muutusi. Võrreldes 1. VII 38 suurenes töömaht seebi- ja küünlatööstuses 16%, muude keemiliste ainete valmistamise alal 21% ning vähenes õhikivilitööstuses 11%.

Nahatööstuses töötas 1. VII k. a. 851 töötajat, olles selles rühmas suurem eelmisest kuust 2,9% ja m. a-st 6,1%. Võrreldes eelmise kuuga tööjõumahd suurenes nahkesemete valmistamise alal 14,4%.

Tekstiiltööstuse rühmas tegeles 1. VII k. a. suur- ja kesktööstuses 12 648 töötajat eelmise kuu ja m. a. sama aja 12 669 ning 11 604 vastu. Võrreldes eelmise kuuga ei olnud inimtööjõumahu suuremaid muutusi. Tekstiiltööstuse erialad on tellimustega varustatud enamvähem rahuldavalt. Raskusi on ainult linatööstuses, mida põhjustab välistellimuste puudus.

Puutööstuse rühmas töötas suur- ja kesktööstuses 1. VII k. a. 6 190 töötajat. Vör-

des eelmise kuuga on töömaht väiksem saeveskites 5,7% ja võrreldes m. a. 6,9%; suurenes puuesemete valmistamise alal vastavalt 6,0 ja 12,3%.

Paberitööstuses vähenes töötajate arv suur- ja kesktööstuses 1. VII k. a. 333 võrra ehk 11,8%. Vähenemine toimus peamiselt paberimassi ja tselluloosi valmistamise alal välisjellimuste puudusel. Võrreldes m. a. ga suurenes töömaht paberiesemete valmistamise alal 7,5%.

Polügraafiatööstuses ei olnud k. a. juuni keskel töötajate arv suuremat muutust.

Toit-, maitseainete- ja jookide tööstuses oli suur- ja kesktööstuses 1. VII k. a. 6316 töötajat, olles kõrgem eelmise kuu seisust 1,2% ja m. a. seisust 13,0%. Selle rühma erialades võrreldes eelmise kuuga tööjõumahu ei olnud nimetamisväärset muutust, arvatud välja liha- ja kalatööstus, kus inimtööjõumahu vähenes 15,3%, võrreldes eelmise kuu ga. M. a. ga võrreldes suurenes töömaht jahuveskites 15,5%, leivatööstuses — 9,0%, šokolaadi- ja kompvokitööstuses — 16,9%, liha- ja kalatööstuses — 33,8%, tapamajades ja külmutushooneis — 8,2, piimatööstuses — 10,9%, toiduõlide- ja rasvatööstuses — 20,9%, kartulijahu- ja sirupitööstuses — 20,6%, lakkõõri- ja veinivabrikuis — 5,9%, linnase- ja õlletehaseis — 15,5%, karastavate jookide tööstuses — 8,5%.

Kehakatte- ja pudukaupade alal vähenes töötajate arv suur- ja kesktööstuses hooaja möödumisel 707 töötaja võrra ehk 21,4%. Rõivavalmistamise alal vähenes tööjõumahu võrreldes eelmise kuuga 15,4%, võrreldes m. a. sama ajaga suures 6,9%. Jalandude valmistamise alal vähenes töömaht võrreldes eelmise kuu ja m. a. ga vastavalt 37,4 ja 20,0%, ning pudu- ja moekaupade valmistamise alal töömaht vähenes eelmise kuuga võrreldes 10,4% ja võrreldes m. a. suurenes 21,6%.

Ehitustööstuses tõusis töötajate arv suur- ja kesktööstuses koos a/s „Ehitaja“ ja Teedeministeriumi Ehitusosakonna töötajatega 1. VII k. a. 8264-le, olles kõrgem eelmise kuu ja m. a. seisust vastavalt 14,8 ja 14,2%. Võrreldes eelmise kuuga suurenes tööjõumahu

hoonetehituse alal 18,8% ja välisehituste alal — 9,5%. M. a. võrreldes suurenes tööjõumahu hoonetehituse ja välisehituse alal vastavalt 12,3 ja 17,1%.

Elektrijaamades ning gaasi- ja vesivarustise alal suurenes töötajate arv suur- ja kesktööstuses võrreldes eelmise kuu ja m. a. sama ajaga vastavalt 4,4 ja 5,9%.

Puhastustööstuses oli 1. VII k. a. suur- ja kesktööstuses 445 töötajat; võrreldes eelmise kuuga töötajate arv ei ole muutust, kuna m. a. ga võrreldes suurenes töömaht 17,7%.

Vaatamata tööliste arvu üldisele juurdekasvule langes juunis tööliste töötundide üldarv:

Tööliste töötundide üldarv suur- ja kesktööstuses (1000):

	Suurtööstus	Kesktööstus	Kokku
1939 juuni	8 228	1 794	10 022
1939 mai	8 494	1 718	10 212
1938 juuni	7 422	1 447	8 869

Suurenemine või vähenemine %.

Võrreldes	Suurtööstus	Kesktööstus	Kokku
1939 maiga	- 3,1	+ 4,4	- 1,9
1938 juuniga	+10,9	+24,0	+13,1

Tööstustööliste keskmine tööpäevapikkus oli k. a. juunis suurtööstuses meestöölisil 8,47 tundi ja naistöölisil — 7,88 tundi, ning kesktööstuses meestöölisil 8,35 tundi ja naistöölisil — 8,03 tundi. Eelmise kuu keskmine tööpäevapikkus oli vastavalt suurtööstuses 8,34 ja 7,81 tundi ning kesktööstuses — 8,26 ja 7,98 tundi; seega on tööpäev juunis pikem suurtööstuses meestel 1,6% ja naistel -0,9%.

Falga üldsumma suur- ja kesktööstuses (1000 kr.).

	Töölisid	Administratsioon	Kokku
1939 juuni	4 133	904	5 037
1939 mai	3 926	856	4 782
1938 juuni	3 043	807	3 850

Suurenemine või vähenemine %

Võrreldes	Töölisid	Administratsioon	Kokku
1939 maiga	+ 5,2	+ 5,6	+ 5,3
1938 juuniga	+35,8	+12,0	+30,8

Keskmine tööliste tunniteenistus oli k. a. juunis suurtööstuses meestel 45,3 s. ja nais-

tel — 28,1 s. ning kesktööstuses meestel 38,9 s. ja naistel — 23,6 s., mis on kõrgem k. a. mai keskmisest tunniteenistusest suurtööstuses meestel 2,5% ja naistel eelmise kuu tasemel, ning kesktööstuses meestel — 1,6% ja naistel — 0,8%.

Reaalteenistuse (teenistuse ostujõud tunniteenistuse alusel) oli k. a. juunis

võrreldes 1938. a. sama ajaga suurtööstuses meestel 3,0% ja naistel — 4,0%.

Tööõnnetusi oli k. a. juunis 1130, sellest suurtööstuses 1005 ja kesktööstuses — 125. Ühe milj. töötunni kohta oli tööõnnetusi suurtööstuses 126 ja kesktööstuses 69, keskmiselt 113 tööõnnetust.

Tööloolu ja tööliste teenistus tööstuses — *Employment, and Earnings in Industry.*

	Töötajate arv <i>Number of Workers</i>			Tunniteenistus suurtööstuses juunis 1939. <i>Hourly Earnings in Large-scale Ind. in June, 1939</i>					
	1. VII 1939		± Juunis 1939 In June 1939	Senti tunnis <i>Sents per Hour</i>		Indeksid (eelmise aasta vastav kuu · 100) <i>Indexes (Corresponding Month of Previous Year · 100)</i>			
	Suurtööstus <i>Large-scale Industry</i>	Suur- ja kesktöös- tus — <i>Large-scale and Middle-sized Industry</i>				Teenistuse nimesväärtus <i>Nominal Earnings</i>		Reaalteenistus <i>Real Earnings</i>	
			M.	N.	M.	F.	M.	N.	
I Murrud ja kaevandused — <i>Mines and quarries</i>	7 694	7 858	+ 458	52,5	33,1	105	103	105	103
II Mineraalide töölemine — <i>Mineral working industry .</i>	3 030	3 782	+ 142	44,8	23,6	107	104	107	104
III Metallitööstus — <i>Engineering industry</i>	6 544	7 860	+ 83	48,6	29,7	105	116	105	116
IV Keemiatööst. — <i>Chemical ind.</i>	2 911	3 239	+ 38	40,7	23,6	98	105	98	105
V Nahatööstus — <i>Leather ind.</i>	649	851	+ 24	40,3	22,5	103	103	103	103
VI Tekstiilitööstus — <i>Textile ind.</i>	12 025	12 648	— 21	33,3	23,3	102	104	102	104
VII Puutööstus — <i>Woodworking industry</i>	4 816	6 190	— 112	41,3	25,0	105	110	105	110
VIII Tselluloosi- ja paberitööstus — <i>Cellulose and paper industry</i>	2 387	2 507	— 333	39,7	26,2	98	96	98	96
IX Polügraafiatööstus — <i>Poly- graphic industry</i>	1 626	2 132	+ 15	53,4	33,4	98	94	98	94
X Toit-, maitseain. ja jookide ts. — <i>Foodstuff, stimul. and beverage industry</i>	3 782	6 316	+ 78	43,4	24,5	104	105	104	105
XI Kehakatte- ja pudukaupade ts. — <i>Clothing a. dry-goods ind.</i>	1 526	2 601	— 707	49,8	26,2	101	103	101	103
XII Ehitustööst. — <i>Building ind.</i>	6 538	8 234	+ 1065	46,5	24,4	105	95	105	95
XIII Elektrijaamad ning gaasi- ja vesivarustus — <i>Electric power plants, gas and water works</i>	1 172	1 271	+ 54	47,8	31,5	102	97	102	97
XIV Puhastustööstus — <i>Sanitat- ion industry</i>	130	445	— 1	41,9	23,5	111	110	111	110
Kokku — <i>Total</i>	54 830	65 937	+ 783	45,6	28,1	103	104	103	104

LÜHIUUDISEID. — *SUNDRY INFORMATION.*

Majandusministeeriumi Tööstusosakond andis loa kinnitatud projekti ja kirjelduse kohaselt:

■ Põhja Paberi- ja Puupapivabrikute A/ü-le, Tallinnas, Tartu m. 99 asuvate laoruumide ümberehitamiseks, korraldamiseks ja sisseadmiseks. Laos töötab 1 tööline mehaanilisi jõuallikaid tarvitamata.

■ A. Rostunovile, Tallinnas, Pühavaimu 13, asuva ning ümberkorraldatud „Uranus“-nimelises mööbli- ja puutööstuses töötamiseks. Ettevõttes töötab 7 töölist. Jõuandjaks el.-mootor 3,5 HJ. Valmistatakse mööblit, äride sisustisi ja igasugu teisi puusepatooteid.

■ K. Veiss'ile, Varudi asunduses, Viru-
maal asuva ning ümberkorraldatava „Varu-
di“ piiritustööstuse korraldamiseks
ja sisseseadmiseks. Ettevõttes töötab 4 töö-
list. Jõuandjaks aurumasin 8 HJ. Toodetakse
piiritust ja selle kõrvalsaadusi.

■ Roosna Kartuliühisusele, Roosna asundu-
ses, Nõmküla vallas, Järvamaal, asuva
„Roosna“ piiritustööstuse korral-
damiseks ja sisseseadmiseks. Ettevõttes töö-
tab 5 töölisi. Jõuandjaks aurumasin 15 HJ.
Toodetakse piiritust ja selle kõrvalsaadusi.

■ Lokuta Kartuliühisusele, Lokuta asundu-
ses, Järvamaal, asuva „Lokuta“ piiritustöös-
tuse korraldamiseks ja sisseseadmiseks. Ette-
võttes töötab 4 töölisi. Jõuandjaks auruma-
sin 20 HJ. Toodetakse piiritust ja selle kõr-
valsaadusi.

A/s-le A le Coq, Tallinnas, S. Patarei 20/
22, seada sisse oma autode bensiiniga varus-
tamiseks bensiini-automaatjaam
õigusega hoida selle maa-aluses paagis kuni
2000 l bensiini.

■ A. Schestjörkin'ile, Tartus, Tähe 83 asuva
„Kalev“-nimelise mehhaanilise puu-
tööstuse üleviimiseks Tartu, Pikk 40 ning
seal ehitamiseks, korraldamiseks ja sissesead-
miseks. Ettevõttes töötab kuni 15 töölisi.

Jõuandjaks el-mootor 7,5 HJ. Valmistatakse
aknaid, uksi, puust treppe ja teisi puust ese-
meid.

■ V. Schüller ja K. Möissaarele nende
Tartus, Lossi 1, asuva kum miparandus-
töökoja üleviimiseks Tartu, Gustav-Adolfi
9, ning seal korraldamiseks ja sisseseadmi-
seks. Ettevõttes töötab 4 töölisi. Jõuandjaks
el-mootor 5,5 HJ. Parandatakse kummiese-
meid, nagu kalosse, jalgrattamantleid, kuu-
maveekotte jne.

■ A/s-le Tsemendivabrik „Port-Kunda“,
Kunda linnas, Viru maal, asuva tsemenditöös-
tuse pöörähjumaja hoones nr. 405 õhu-
kompressoril ülesseadmiseks ja korral-
damiseks. Ettevõtte selles osas töötab 3 töö-
list. Jõuandjaks el-mootor 80 HJ. Paremat
õhusegamist saavutatakse ahjumajas olevais
lobrimahuteis.

■ A/s-le „E. M. Usvansky ja Pojad“,
Tartus, Kaluri 45 asuva nahavabriku juures
Tartus, Kaluri 42, sadulisepatöökoja
hoone ehitamiseks, korraldamiseks ja sisse-
seadmiseks. Ettevõtte selles osas töötab kuni
10 töölisi. Jõuandjaks el-mootor 1,75 HJ. Vii-
mistletakse nahku ja valmistatakse mitmesu-
guseid sadulisepatöötoteid.

LAEVANDUS

TALLINNA SADAMA TEGEVUS JUUNIS JA JUULIS K. A.

HARBOUR ACTIVITY IN JUNE AND JULY, 1939.

Laevade liikumist ning kauba- ja reisijate-
vedu Tallinna sadamas elavamail suvekui-
välissõidu alal näitavad järgnevad arvud:

Saabunud:	1939		1938	
	juunis	juulis	juunis	juulis
Laev. arv	179	189	186	189
Laev. maht	101 571	122 132	103 846	126 563
Reisijate arv	9 600	10 457	11 040	10 387
Kaubad (tn)	21 438	24 777	31 690	21 253
Väljõud:				
Laev. arv	194	204	209	194
Laev. maht	105 238	126 961	111 270	131 465
Reisijate arv	9 120	11 036	10 670	9 802
Kaubad (tn)	39 370	50 743	26 049	36 059

Laevu tuli tänavu juunis ja juulis Tallinna
sadamasse arvult kui ka mahult pisut vähem
kui m. a. samal ajal; samuti oli väiksem
kaupade sissevedu ja reisijate tulek. Taga-
silminek langeb peamiselt juuni arvele, kuna
juuli sissevedu ning reisijate tulek on tänavu
veidi suurem m. a-st.

Laevu väljus arvult kui ka mahult tä-
navu juunis-juulis veidi vähem kui m. a. sa-
mul kuul, mis oli tingitud reisijateveo vähene-
misest tänavu juulis võrreldes m. a-ga.
Kaubavedu Tallinnast oli aga tänavu juunis
kui ka juulis eriti elav, ületades m. a. väl-

javeo nimetatud kuul 40,5%. Suurenemine oli tingitud peamiselt metsa väljaveost, millele aitas kaasa veel tselluloosi ja kiviõli suurem väljavedu.

Eesti laevadel veeti välja $\frac{1}{3}$ kogu väljaveost juunis-juulis, peagu sama palju veeti ka saksa laevadel.

Tallinna sadamas tegevus välissõidu alal 7 kuu jooksul tänava ja m. a. näitavad järgnevad arvud:

	7 kuu		7 kuu	
	Saabus	jooksul	Väljus	jooksul
	1939	1938	1939	1938
Laev. maht . . .	610 526	570 503	613 373	576 525
Reisijate arv . .	28 771	28 788	29 383	27 852
Kaubavedu tn . .	195 756	198 866	244 875	185 149

Aasta algusest juuli lõpuni oli tänava Tallinna sadamas tegevus välissõidu alal

märksa elavam m. a-st. Laevade läbikäik mahu järgi oli suurem 6,7%, reisijate läbikäik kasvas 2,7%, ulatudes 58 154 isikuni m. a. 56 640 isiku vastu. Suurenes peamiselt väljasõit. Kaubavedu ületas tänava m. a. 14,7%, olles 440 631 tn m. a. 384 015 tn vastu. Kaubaveo läbikäik kasvas üksi väljaveo arvel. Tänavu veeti kaupu Tallinnast välja 245 tuh. tn m. a. 185 tn vastu, suurenemine seega 32,2%. Sissevedu Tallinna jäi tänava 1,5% väiksemaks m. a-st.

Rannasõidu alal kujunes Tallinna sadama tegevus järgneavaks:

	Saabunud		Väljunud	
	juunis	juulis	juunis	juulis
Laev. arv	323	322	316	312
Laev. maht	14 110	14 497	14 140	13 858
Veetud kaupu tn . .	13 466	15 399	1 948	2 037

PÖLLUMAJANDUSSAADUSTE TURUD

VÖITURG. — BUTTER MARKET.

M. n. toimus võihindade kujunemine välisurgudel e. n. tasemel. Nii noteeriti meie võihinnaks Manchesteris 111—113 š cwt, mis on võrdne e. n. hinnaga. Ka Saksast saadav hind jäi endiseks. Vastavalt hindadele ja väljaveetud võikoguste vahekordadele üksikute turgude järgi noteeriti meie eksportvõihinnaks 144 s. kg, s. o. endine hind. Tendents rahulik.

Vaatamata sellele, et m. n. võihind jäi püsima e. n. tasemele, avaldus võikaubanduses siiski elavnemine, mis turuseisundi edasist kujunemist lubab loota teatava optimisimiga. Euroopa karjamaj.-mais märgitakse juba toodangu hooajalist vähenemist, kusjuures lõunapoolkera mõnedes mais võitoodang on üldiselt väiksem kui m. a. Nii oli, näit., möödunud tootmisaastal (juulist augustini) Uus-Meremaal kontrolljaamadesse sissetulnud võikogus 122 252 tn m. a. 142 835 tn vastu. Seega vähenes võitoodang Uus-Meremaal 14% ja 1936/37. a. rekordkõrgseisuga võrreldes 21%. Vähenemine esineb õige tunduvalt tootmisaasta viimaseil kuul, mil kontrolljaamadesse sissetulnud võikogus langes

üle 50% võrreldes eelmise tootmisaasta samade kuudega.

PÖLLUMAJANDUSLIK VÄLJAVEDU. EXPORTS OF AGRICULTURAL PRODUCTS

	Nädalas		1939. a.	1938. a.	1937. a.
	14./VIII 20./VIII 1939	7./VIII 13./VIII 1939	1./I 20./VIII	1./I 21./VIII	1./I 22./VIII
VÕI (tonni) <i>Butter (tons)</i>	355,2	341,1	9501,4	8840,8	7676,2
Sellest:					
Saksa	77,3	64,0	2335,9	2725,9	2493,7
Inglise	277,3	277,1	7032,5	6106,8	5006,9
MUNAD (tuh. tk.) — <i>Eggs (1000)</i>	1152	453	35825	27635	23703
Sellest:					
Inglise	540	288	16445	12045	2792
Saksa	540	61	17538	14186	20840
PEEKON (tonni) — <i>Bacon (tons)</i>	43,0	—	1885,0	1239,9	1274,5
LINA (tonni) <i>Flax (tons)</i>	10,2	—	5481,4	4279,7	4403,0
Sellest:					
Inglise	—	—	3235,1	1927,2	1602,7
Belgiasse	10,2	—	102,7	51,1	201,5
Soome	—	—	235,5	317,7	288,3
Saksa	—	—	1349,6	993,1	1533,1
Prantsusse	—	—	172,3	342,2	532,3

Veiste arv Inglises oli k. a. juunis pisut kõrgem kui m. a., kuid siiski 2% madalam kui 1937. a. samal ajal. Lehmi oli Inglises 2251 800 tk, s. o. samuti pisut enam kui m. a. Seejuures on aga vasikate ja mullikate arvus märgata tagasiminekut.

PEEKONITURG.

Peekoniturul ilmnes pisut kindlam tendents. Taani, rootsi ja hollandi peekonihinnad tõusid juba mõne š võrra tsn-lt. Kuid eesti peekoni, samuti ka teiste Balti riikide peekonihinnad jäid veel muutusetu.

K. n. maksavad Lihaekspordi ühistapamajad endiselt järgmisi hindu:

TAPALOOMADE JA LIHATURG. — CATTLE AND MEAT MARKET.

Tapaloomade ja lihaturul algas m. n. tapaveiste rohkusega, mis nädala keskpaigust muutus tagasihoidlikumaks. Nõudmine, mis nädala algul suure pakkumise mõjul nõrgenes, jäi ka nädala viimaseil päevil tagasihoidlikuks. Hind nõrgenes kõigi veiselihaliikide juures 1—2 s. kg-lt, peale suurte pulvide, milliste hind jäi endisele tasemele, kuna ostetakse ekspordikaubaks Rootsi, kuhu on k. a. kontingendi alusel võimalik saata veel mõned saadetised. Kuna loomasööda vähesuse tõttu on loomaliha hind tänavu nõrgenenud, on valitsus hakanud energiliselt tegema korraldusi turulokorra parandamiseks ja söödapuuduse kõrvaldamiseks, seega võib loota, et lihaturul jääb edasine hindade nõrgenemise kestmine ära.

Teisist loomaliha-pakkumisist on suurenenud lambaliha pakkumine, mille mõjul ka hind siseturu-lambalihal nõrgenes 3—5 s. kg-lt. Sea- ja vasikaliha pakkumine püsis nõudmise piires, mistõttu ka hinnad ja noteeringud jäid endisele tasemele.

Nii maksusid nädala keskmiselt hulгимüügil:

Suured pullid, rammusad 40—41 s. ja keskmised 38—40 s. kg.

KANAMUNATURG. — EGG MARKET.

Kanamunahindade liikumises jätkus m. n. hooajaline tõusutendents. Nii kujunes meie kanamunade hinnaks Inglises 10/9 š d (120 tk., 15,5 lb) e. n. 9/9 š d vastu. Ka Saksast

Siseturul maksus m. n. või s. kg:

Tallinnas	— lauavõi	170—175,	kõõgivõi	150—165
Tartus	— „	175—185,	„	163—170
Valgas	— „	180 „	„	150—175
Rakveres	— „	170—180,	„	145—150
Narvas	— „	185—195,	„	165

BACON MARKET.

Tapakaalud	1. sort	2. sort	3. sort	4. sort
60—72 kg.	110	105	99	Sise-
55,5—59 „	105	101	95	turu-
72,5—75 „	105	101	95	hinnad
75,5—80 „	101	97	94	

Elussigade hindadeks noteeriti:

120—160 kg. rasked	67 s. eluskaalu-kg.
üle 160 „ „	61 „ „ „

Väiksemad pullid, rammusad 35—36 s., keskmised 33—35 s. ja lahjad 30—33 s. kg.; eluskaalu järgi maksusid suuremad pullid 24—26 s. ja väiksemad 18—22—24 s. kg.

Lehmad ja härjad: nuumatud 41—46 s., rammusad 33—40 s., keskmised 27—32 s., lahjad 20—26 s. ja praak (rebastele) (17—20 s. kg.; eluskaalu järgi 13—20—24—29 s. kg.

Mullikad: nuumatud 41—46 s., rammusad 35—36 s., keskmised 30—34 s. ja lahjad 22—29 s. kg.; eluskaaluga 13—21—24—29 s. kg.

Tapetud vasikad ühes nahaga: nuumatud 65—75 s., rammusad 45—53 s., keskmised 40—45 s. ja lahjad 35—40 s. kg.; eluskaalu järgi 27—29—39—53 s. kg.

Tapetud lambad: rammusad 48—53 s., keskmised 42—47 s. ja lahjad 35—41 s. kg.

Ekspordilambaliha-noteering püsib 80—85 s. kg.; eluskaalu järgi franko saatejaam 30—33 s. kg.

Tapetud sead ühes peade-jalgadega maksusid: noored ja peekonkaalulised 87—90 s., rasvasead 80—85 s., lihasead 80—82 s. ja suured vanad emised 68—72 s. kg.; eluskaalu järgi 62—66 s. kg.

saadav hind paranes võrreldes e. n-ga. Välis- turuhindade paranemise tõttu kujunes meie ekspordimunade kalkulatsioonihinnaks 84 s. kg. elmise nädala 75 s. vastu. Riiklikult kind-

lustatud hinna tõttu noteeriti aga eksportmunade hinnaks 85 s. kg ja siseturumunade hinnaks 70 s. kg.

Kanamunade sissevedu Saksa on k. a. näidanud suurenemist. Nii importis Saksa kanamune k. a. esimesel 7 kuul 958,7 milj. tk. m. a. sama aja 820,8 milj. tk. vastu. Seega suurenes kanamunade sissevedu ligi 17% võrreldes m. a. samal ajal sisseveetud kogusega.

Siseturul maksusid m. n. kanamunad s. paar:

Tallinnas	9—11
Tartus	10—11
Valgas	11—13
Rakveres	9—10
Narvas	9—11

PIIMATURG. — MILK MARKET.

Piimahindade noteerimiskomisjon noteeris 21. aug. s. a. Tallinna kohta lahtise piima eest järgmised hinnad: I valiku rõõskpiim müügil piimakauplustele 12 s. l. ja müügil piimatööstustele 10 senti liiter, II valiku rõõskpiim müügil piimakauplustele 10 senti liiter ja müügil piimatööstustele 9 senti liiter. Piima järele nõudmine on tunduvalt paranenud, mida põhjustab üheltpoolt piimakarjade toodagute langus puudulike karjatamisolude tõttu ja teiselt poolt kuumad ilmad, mil linnas tarvitatakse rohkem piima. Edasi on ka piimatarvitajate arv linnas tõusnud suvitajate tagasijõudmise

tõttu. Eeoleval nädalal on oodata veelgi suuremat nõudmise tõusu, kuna siis koolide algusega tõuseb piimatarvitajate arv veelgi õpilaste arvel, kes tulevad linna.

Väikemüügil maksus piim piimakauplustes möödunud nädalal senti liiter:

	I valik		II valik	
	pudelites	lahtiselt	pudelites	lahtiselt
Tallinnas	17—18	—	14—15	12
Tartus	16—17	13	—	10
Narvas	14	—	—	8
Rakveres	14	—	—	9—10
Valgas	15	—	—	10
Tapal	—	—	11	10

TERAVILJATURG. — GRAIN MARKET.

Üldiselt jäi nisuturuseisund võrreldes e. a. endiseks, kuna teated nisusaakide kohta maailmas püsivad endiselt headena, olgugi et niiskuse puudus Ameerika nisukasvatustalade piirkonnas ei jätnud avaldamata saakivähendavat mõju. P.-Am. Ühendriige nisusaak osutub aga ametlike kui ka erahinnangute järgi suuremaks kui oma maa tarvituse, mistõttu lisaks m. a. tagavaradele ka tänavuse aasta lõikuse ülejääk aitab suurendada eksporditavaid tagavaru.

Nisuhinnad m. n. Liverpoolis ja Winnipegis langesid pisut nädala keskmiselt, kuna Chicagos tõusid. Liverpoolis noteeriti nädala keskmiselt nisuhinnaks 7,22 kr. kv e. n. 7,42 kr. vastu, s. o. 2,7% langust, Chicagos 9,31 kr. e. n. 9,07 kr. vastu, s. o. 2,6% rohkem. Winnipegis langes nisuhind e. n. 7,32 kr.-lt per kv 7,30 kr.-le, s. o. 0,3%.

Rukki hind nädala keskmiselt näitas väikest tõusu. Chicagos noteeriti m. n. keskmiselt rukkihinnaks 6,10 kr. e. n. 6,08 kr.

vastu, s. o. 0,3% rohkem ja Winnipegis 5,65 kr. e. n. 5,02 kr. vastu, s. o. 0,5% rohkem.

Maisihinnaks noteeriti Chicagos 6,55 kr. kv e. n. 6,46 kr. vastu, s. o. 1,4% rohkem.

Kuna taliviljapeksuga ollakse juba lõpul, on alatud osalt ka varasemate suviviljade peksutöödega. Suviviljade koristamine on praegu käsil üle kogu riigi. Viimaste nädalate soojad ja kuivad ilmad on valmistanud suvivilju kiiremini kui tavaliselt, mistõttu ka lõikus algas varem, kui oodati.

Sisemaa-linnade turgudel kauplemine teraviljaga näitas elavnemist. Rukki kõrval ilmus müügile suuremal määral kui varem ka talinisu. Hinnad püsisid enamvähem e. n. tasemel. Rukki eest maksti 16—17 s. kg ja nisu eest 21—25 s. kg.

Vabariigi Valitsuse otsusega 17. VIII s. a. määrati kindlaks tänavused teravilja kokkuostuhinnad rukki ja nisu kohta. Riigi Vilja-

salve poolt kokkuostetava rukki hinnaks mahukaaluga 720 g määrati 17 s. ja nisu eest mahukaaluga 790 g — 20 s. kg. Rukki kokkuostuhinda tõsteti 1 s. kg-lt võrreldes m. a-ga ja nisu kokkuostuhinda alandati 2 s.

Rukki ja nisu kokkuostmise aeg ja vastuvõtukohtad tehakse põllupidajale teatavaks Riigi Viljasaalve poolt vallavalitsuste kaudu või kuulutiste teel.

AEDVILJATURG. — VEGETABLE MARKET.

Aedviljaturg on praegu õuntemüügi tähe all. Enamus on küll puustvarisenud õunad, millede eest küsitakse 10—12 s kg. Paremad suvisordised maksuvad 20—50 s kg. Ka kurkide pakkumine on veel elav. Hind püsis m. n. tasemel. Samuti ei ole erilist muudatust teiste köögiviljade hindades.

Uudisartiklina ilmus müügle esimesi ploome, millede eest küsiti 1.50 kg, ja pohli hinnaga 25 s. kg. Muidu on marjaturg vaikne. Vähe on veel müügil karusmarju, vaarikaid, sõstraid, mustikaid ja kirsse. Viimaste hind on võrreldes m. n. tõusnud 30—40 s kg, kuna teiste hinnad on endised.

Aedsaaduste hinnad noteeriti Börsikomitee juures 18. VIII järgmiselt:

Õunad, eksportkõlblikud, suvisordised, pakkimiskuludeta, franko kokkuostupunkt 24 s kg. Tendents kindel.

Pohlad, eksportkõlblikud, pakkimiskuludeta, franko kokkuostupunkt 16 s kg. Tendents vaikne.

Kurgid, konservimiseks (kg sisaldab 10—15 tk), franko kokkuostupunkt 9 s kg. Tendents vaikne.

M. n. jooksul 14. VIII — 20. VIII eksporditi:

Peakapsaid	1 063 kg.	—	Soome
Lillkapsaid	180 "	—	"
Karusmarju	4 927 "	—	Britti
Mustsõstraid	2 000 "	—	"
Punaseid sõstraid	4 650 "	—	Rootsi
Sibulaid	3 750 "	—	Soome
Konservitud kurke	900 "	—	Prantsusse

Tallinna turul maksusid jaemüügil 21. VIII:

	s. kg.		s. kg.
Õunad	10—50	Kartul	6—7
Pirnid	30—80	Hernekaunad	30—35
Vaarikad	100	Aedoakaunad	20
Karusmarjad	25—50	Rabarber	10
Kirsid	80—150	Porgand	10—20
Ploomid	150	Melon	100
Sõstrad, punased	15—18	Arbuus	150
Sõstrad, valged	20—25	Viinamarjad	250—300
Sõstrad, mustad	65—70		s. tk.
Mustikad	40—45	Lillkapsas	5—30
Põldmarjad	45—50	Kurgid	3—10
Pohlad	25	" petseri 10 tk.	10—15
Tomatid	30—50	Kurgid, hapond.	2—3
Sibulad	20—25	Apelsinid	20—25
Peakapsas	7—10	Sidrunid	12—18
Kaalikas	10—15		s. kimp
Peet	10—15	Porgand	5—10
Salat	40	Redis	5—10
Spinat	30		

KALATURG. — FISH MARKET.

M. n. kestel veeti välja kala ja kalakaupa 20 450 kg, sellest angerjat 15 100 kg, haugi 2 400 kg, koha 550 kg, kalakonserve 1 400 kg ja elusvähke 1 000 kg.

Angerjat läks Saksa värskena jääpakendis, koguses esines rändangerjat ca 10 000 kg ja paikangerjat 5 100 kg.

Haugi veeti välja Rootsi 1 650 kg, Prantsusse 550 kg ja Šveitsi 200 kg.

Koha läks Rootsi.

Kalakonserve (sprotid õlis) Marokosse ja Prahasse (Möömi maav.).

Elusvähki läks Rootsi (kaalus ca 1000 kg — 35 000 tk.

Siseturu-kalakaubanduses valitses endiselt nõrk tegevus. Kalasaagi vähesuse tõttu värsket kala müügil vähe ja seegi erineva mihusega: elusvärsket kala korral pakutakse ka nõrgema väärtusega kaupa, mistõttu müügihinnad ühe ja sama kalasordi juures väga erinevad.

Värsket lõhi puudub müügil täiesti.

Mõned üksikud iherused (mereforell) leiavad ka kõrge hinna juures kohe ostjaid. Mereforelle keskmises suuruses müüdi 250 s. kg, suuremaid koguni 300 s. kg.

Suuremaid (rändangerjad) nõuti kuni 220 s. kg, väiksemaid pakuti 150—160 s. kg.

Kaugemaa-transpordi all kannatanud ahvenaid müüdi 20 s. kg sama suurusega elusvärsket ahvenat 40 s. kg.

Müügile tuli mõni saadetis meresiiga, milledest müüdi suuremad 140—160 s. kg, keskmised ja väiksemad 80—120 s. kg. Tartus pakuti keskmise suurusega järvesiiga 50 kuni 60 s. kg.

Haugi müügil 40—60 s. kg, latikat vähe, hinnaga 40—50 s. kg.

Räimekaubanduses värskete räime vähesuse tõttu valitses vaikne tegevus. Räimehind püsis võrdlemisi kõrgel tasemel 30—35 s. kg.

Elavalt arenes kilukaubandus. Tallinna lahest tuli kilu müügile m. n. kestel kalasadamaga kaudu ja maad mööda ca 15 000 kg. Kalasadamast maksti 17—22 s. kg, turul müüdi 20—25 s. kg.

Turska müügil keskmisel kogusel, terve kalana pakuti 8—10 s. kg, lõigatult 12—15 senti kg.

Tartu turul esines esmakordselt tursafilee 30 s. kg, kuid kauba uuduse tõttu selle kauba järele nõudmist ei olnud.

Lestakaubandus arenes elavalt.

M. n. olid merekaladest lestad tähtsamaks kaubaartikliks. Peale kohaliku lesta tuli müügile veel Paldiski-Vihterpalu püügirajoonist lesta ja üks laadung Hiiumadalikult.

Lähemaist randadest elusvärskete lesta müüdi 40 s. kg, kaugemat (Vihterpalu) 20—30 s. kg, kuna Hiiumannavetel toodud lesta müüdi 12—15 s. kg. Kalasadamast maksti kalureile Hiiumannavetel ainult 5 s. kg. Madala hinna tõttu Hiiumannavetel loobuvad edaspidi kalade turustamisest Tallinnast.

Tähtsamate kalaliikide müügihinnad s. kg.

	Tallinnas, 19. VIII	Tartus, 19. VIII
Iherus (mereforell), värsked	250—300	—
Angerjas,	160—220	160—180
Koha,	100—140	70—100
Siig,	80—160	50—60
Haug,	40—60	30—45
Latikas,	40—50	15—40
Ahven,	20—40	10—25
Linask,	—	50
Koger,	25—30	—
Säinas,	—	20—25
Särg,	—	10—13
Vimb,	30—40	20—25
Räim,	30—35	—
Kitu,	20—25	—
Tursk,	8—15	filee 30
Lest,	25—40	—

INFORMATSIOONI OSA

EESTI PANGA NÄDALAARUANNE.

Eesti Pank (Bank of Estonia) — Weekly Return,

AKTIVA

15. augustil 1939. a.

PASSIVA

1. Kattevara: — <i>Reserva:</i> kuld: rahas ja kangides 40 906 967,28 välisraha 8 624 429,07	1. Põhikapital — <i>Capital</i> 5 000 000,—
2. Vahetusraha — <i>Subsidiary Coin</i> 951 734,14	2. Tagavarakapital — <i>Reserve Fund</i> 1 276 038,89
3. Sissevõtted: — <i>Home Bills:</i> kaubavekslid 8 432 291,08 põllumajandusl. 2 079 533,64 meisatööstusl. 23 909,89	3. Eritagavarakapital 4 122 865,94
4. Laenud: — <i>Loans and Advances:</i> valitsusele — teistele *) 12 236 138,01	4. Jooksvad kohustused: — <i>Current Liabilities:</i> a) pangatähted liikvel 60 966 400,— b) jooksvad arved: valitsuse 10 158 238,16 pankade 11 560 748,86 teised 2 296 293,11
5. Kinnis- ja vallasvara — <i>Immovable Property and Equipment</i> 3 464 722,97	5. Muud passivad — <i>Other Liabilities</i> 27 977 338,07
6. Muud aktivad — <i>Other Assets</i> 36 628 157,—	
118 347 918,08	118 347 918,08

Kattevara vahekord jooksvate kohustustega: } 66,07 %
Proportion of Reserve to Current Liabilities: }

*) Selles summas Vab. Val. poolt garanteeritud laene Kr. 762 487,27
Includes Ekr. 762 487,27 guaranteed by the Government.

JUHATUS.

VÄLISMINISTEERIUMI VÄLISKAUBANDUSE OSAKONNA TEATED

SOOME.

Soome-Prantsuse kaubanduslepingu uus tariifiline osa.

New Tariff Part of Finnish-French Trade Agreement.

14. juulil Helsingis allakirjutatud Soome-Prantsuse II lisakokkuleppe tekst on nüüd avaldatud. Kokkuleppe jõustus esialgselt 15. juulil, arvatud välja nimestik E, milles Soome annab Prantsusele teatavaid tollisoodustusi. Nimestik E jõustub pärast seaduslikult nõutavate toimingute sooritamist Soomes.

Soome uue tollitariifi positsiooni 44-017 alla langeva paberi ja paberitapeti suhtes saavutas Soome tolliautonoomia, kuna Prant-

susele lubatud lepingutollid 3,90 Smk. ja 6 Smk. tühistati.

Ülalnimetatud nimestikus E annab Soome Prantsusele tollisoodustusi mitmesuguseile lõhnalisile aineile, vetele, preparaatile, samuti kosmeetikatarbeile. Nahkkindaile andis Soome Prantsusele 20 Smk-se tollialanduse, seega on uueks lepingutolliks 180 Smk. Edasi alandati veel siidi, kunstsiidi jne. kangaste ning neist valmistatud rõivastusesemete tolli.

LÄTI.

Läti kivisöe sissevedu Inglisest. — *Latvian Coal Imports from England.*

Riia sadamasse saabus 9 aurikut kivisöelaadungiga Inglisest. Kogu laadung — 40 000 tn — läheb läti tööstusele. Laevadest 5 on

läti ja 4 välismaa omad. Kivisöe- ja koksilaadungiga on teel Riiga veel 6 laeva.

INGLISE.

Toitainete sissevedu Inglise juulis 1939. a.

Food Imports into England in July, 1939.

K. a. juulis importis Suur-Briti toitaineid 32,93 milj. naela väärtuses võrreldes juuniga k. a. 36,08 milj. M. a. juulis imporditi toitaineid 36,34 milj. naela väärtuses.

Toitainete sisseveo tagasiminekut põhjustab eeskätt hindade üldine alanemine, eriti teravilja suhtes. [Kuid samas on märgata ka üksikute ainete imporditud koguse vähenemist, seda eriti liha- ja karjasaaduste suhtes. Võrreldes m. a. juuliga oli nisuimport suurem 4,8 milj. kv. Argentiinast imporditi enam 4,5 milj. kv. Nisuimpordi väärtus näitas siiski vähenemist £ 24 000 võrra. Nisujahu sissevedu suurenes 150 000 kv., kae-ral — 52 000 kv. ja odral — 22 000 kv., kusjuures nende ainete impordiväärtus vähenes vastavalt £ 30 000, £ 86 000 ja £ 11 000

võrra. Maisiimport näitab koguselt vähenemist 634 000 kv. ja väärtuselt £ 347 000. Lihaimpordi väärtus on vähenenud £ 863 000. Vasikaliha sissevedu on vähenenud 70 000 kv., kuid sisseveoväärtus suurenenud £ 43 000 võrra. Suurenenud on peekoni sissevedu koguselt — 82 000 kv. kui ka väärtuselt — £ 139 000. Vähenenud on või sissevedu 178 000 kv. ja £ 1,09 milj. ning juustu sissevedu 42 000 kv. ja £ 143 000. Munade sissevedu oli koguselt 757 000 tosina võrra suurem, kuid väärtuselt väiksem £ 80 000. Tähelepan-
dav on puuvilja sisseveo vähenemine väärtuselt £ 555 000. Samuti on vähenenud ka tee ja kakao sissevedu, kuna tubaka sissevedu võrreldes juuniga k. a. on veidi suurenenud.

TAANI.**Laevaehitus Taanis. — *Shipbuilding in Denmark.***

Samuti nagu 1937. a., oli 1938. a. Taani laevaehituse tööstus-ala täielikult koormatud. 1938. a. ehitati 32 laeva 141 000 br. tn mahutusega ja 142 000 PS-ga, seega veidi enam kui 1937. a., mil ehitati laevu üldmahuga 138 000 br. tn. 1938. a. ehitatud laevade tonnaž oli siiski veidi väiksem kui 1932. a., mil Taani laevaehitus saavutas kõrgpunkti, ehitades laevu üldmahuga 156 000 br. tn.

Enamik 1938. a. ehitatud laevadest on

mootorlaevad; aurulaevu ehitati 3, üldmahuga 11 000 tn ja 7 000 PS-ga. Samuti suurenes 1938. a. ka laevamasinate toodang (250 000 PS) aurumasinate kui ka diiselmootorite alal. Neist enamik monteeriti Taanis ehitatud laevadesse, kuid mõningad müüdi ka välismaale.

Taani laevaehituse väljavaated on head, kuna 1939. a. möödunud kuul on antud uusi tellimusi, milledega Taani laevaehitus on koormatud 1½—2 aastaks.

HISPAANIA.**Hispaania kaubanduskokkulepe Norraga. — *Spanish Trade Agreement with Norway.***

26. VII s. a. Hispaania ja Norra vahel sõlmitud kaubanduskokkuleppe kohta ei ole antud ametlikult teada üksikasju. Ajakirjandus lühikesis teateis kokkuleppe kohta märgib, et kokkuleppe saavutamine Norraga tasakaalustatud kliiringu põhimõtte alusel on esimeseks sammuks Hispaania majanduselu normaliseerimise suunas. Seepärast võivat

kokkulepe Norraga olla eeskujuks teiste riikidega uute kokkulepete sõlmimisel. Norra poolt pakutakse Hispaaniale esijoones kalaõli, tselluloosi, trüki- ja pakkimispaberit, kuna Hispaania pakub Norrale esijoones apelsine ja tsingimaaki, edasi mitmesugust puuvilja, sibulaid, veine, korki, oliivõli, värskaid tomateid jne.

UNGARI.**Paberivabriku ehitamiskavatsus Karpaadi-Ungaris.**

Projected Paper Mill in Carpathian-Hungary.

Vaatamata metsarikkusele ei ole Karpaadi-Ungaris senini veel ühtki suuremat paberitööstust, on vaid kolm väiksemat käsitööstuskäitist. Budapesti majandusringkonnis on nüüd kavatsus ehitada Karpaadi-Ungarisse

suurem paberivabrik, mis annaks tööd 1500 töölisele. Ehitada-kavatsetav vabrik valmistas esijoones ajalehepaberit, millega tunduvalt väheneks Ungari nimetatud aine sissevedu.

Villatoodangu suurenemine Ungaris. —

Tänavuaastast villatoodangut hinnatakse 8,1 milj. kg-le 7,1 milj. kg vastu 1938. a. Kogu villatoodangust võtaks tööstus vähemalt 7 milj. kg. Sisemaisel villaturul on nõudmine praegu suur, kuna loodetakse sü-

Increase in Wool Production in Hungary.

giseks uusi avalikke tellimusi. Arvestades kehtivaid villa sisseveokitsendusi loodetakse, et kogu tänavune villatoodang leiab realiseerimist siseturul.

ITAALIA**Itaalia 1939. a. esimese poole väliskaubandus.**

Italian Foreign Trade in First Quarter of 1939.

Itaalia väliskaubandus 1939. a. I poole näitas võrreldes 1938. a-ga sisseveo vähene-

mist ja väljaveo tõusu, passiivsuse vähenemisega ligi 50% (tuh. liirides):

	1939. a. I pool	1938. a. I pool	Saldo
Sissevedu . . .	5 129 339	5 994 526	-865 187
Väljavedu . . .	4 117 841	3 897 794	+219 847
Sisseveo ülekaal	1 011 698	2 096 732	1 085 034

Tähtsamate kaupade seas näitavad sisseveo vähenemist järgmised kaubad: puuvill — 870 000 kv-lt 466,9 milj. liiri väärtuses 568 000 kv-le 288,6 milj. liiri väärtuses. Kuigi toorpuuvilla sisseveo vähenemisele on mõjunud raskused puuvillasaaduste turustamisel välismaal (puuvillasaaduste väljavedu näitab langust 76,9 milj. liiri), on sisseveo vähenemisele aidanud kaasa oma maa puuvilla kasvatamise arenemine. Puuvilla vedas Itaalia sisse peamiselt Ühendriigist (üle poole kogu sisseveost), Egiptusest, Brasiiliast, Briti-Indiast ja Türgist.

Toorlambavilla sissevedu on vähenenud 175 100 kv-lt 197 milj. liiri väärtuses 158 300 kv-le 175,1 milj. liiri väärtuses. Lambavilla sisseveo vähenemine on saavutatud peamiselt kunstkiudude sundusliku segamisega lambavillale kangaste valmistamisel sisemaiseks tarbimiseks.

Kivisõe sissevedu vähenes 6,2 milj. tn-lt 888,1 milj. liiri väärtuses 5,6 milj. tn-le 774,3 milj. liiri väärtuses. Kivisõe sisseveo vähenemisele on aidanud kaasa oma maa kivisõe- ja ligniiditoodangu tõstmine ja raudteede elektrifitseerimise areng. Kivisütt vedas Itaalia sisse peamiselt Saksast (üle poole kogu kivisõe sisseveost), Inglisest ja Poolast.

Puumaterjali sissevedu on langenud 378 000 tn-lt 151 milj. liiri väärtuses 211 000 tn-le 91 milj. liiri väärtuses. Selle hulgas näitab vineeri sissevedu langust 10 582 kv-lt 4,6 milj. liiri väärtuses 2 333 kv-le 1,1 milj. liiri väärtuses. Sissevedu on toimunud Eestist, Lätist ja Saksast.

Tselluloosi kunstkiudude valmistamiseks imporditi 34 000 kv. 67,6 milj. liiri võrra vähem kui 1938. a. I poolel. Sissevedu teostati peamiselt Rootsist (ligi $\frac{2}{3}$ kogu tselluloosi sisseveost) ja Soomest. Tselluloosi sisseveo vähenemine on tingitud esijoones oma tselluloositööstuse arenemisest.

Paberi valmistamiseks kasutatava tselluloosi sissevedu on koguselt suurenenud 525 300

kv-lt 631 500 kv-le, kuid väärtuselt langedud 70,8 milj. liirilt 52,6 milj. liirile. Nimeetatud tselluloosi imporditi peamiselt Saksast ja Rootsist.

Suurenenud on eeskätt nisu sissevedu ja seda 81 400 tn-lt 261 800 tn-le, kuigi 1938. a. nisusaak oli sama hea nagu m. a. Nisu imporditi peamiselt Ungarist (üle $\frac{2}{3}$ kogu nisu sisseveost), Rumeeniast, L.-Slaaviast ja Bulgaariast. Tähelepanu väärrib nisu sisseveo suur tõus Ungarist: 1938. a. I poolel veeti sisse Ungarist ainult 12 300 tn, 1939. a. I poolel 184 000 tn. Samuti on tõusnud nisu sissevedu L.-Slaaviast — 56 tn-lt 9 900 tn-le. Vähenenud on nisu sissevedu (Kanadast 3 311 tn-lt 62 tn-le ja täielikult on lõppenud nisu sissevedu NSVL-st.

Suurenenud on ka rukki sissevedu 12 600 tn-lt 11,4 milj. liiri väärtuses 41 600 tn-le 28,7 milj. liiri väärtuses.

Kartulite sissevedu on tõusnud 21 500 tn-lt 7,7 milj. liiri väärtuses 35 400 tn-le 13,5 milj. liiri väärtuses. Kartuleid imporditi Ungarist (24 500 tn 7,8 milj. liiri väärtuses 13 000 tn vastu 2,7 milj. liiri väärtuses 1938. a. I poolel), Hollandist (4 195 tn 2,3 milj. liiri väärtuses 3 156 tn vastu, 1,8 milj. liiri väärtuses 1938. a. I poolel), Eestist (3 709 tn 1 782 000 liiri väärtuses 2 199 tn vastu 1 338 000 liiri väärtuses 1938. a. I poolel), Saksast (856 tn 648 000 liiri väärtuses 1 616 tn vastu 1,2 milj. liiri väärtuses), Inglisest (72 tn 50 000 liiri väärtuses 35 tn vastu 30 000 liiri väärtuses 1938. a. I poolel).

Riikide järgi seisab kaubavahetuses Itaaliaga esikohal Saksa, kellega kaubavahetus näitab 332 milj. liirilist passiivsust. Järgnevad Ühendriigid samuti passiivse bilansiga ja Suur-Briti, kellega Itaalia kaubavahetus on aktiivne 13 milj. liiriga. Aktiivne saldo on Itaaliale veel Šveitsi (+71 milj. liiri), Prantsuse (+65 milj. liiri), Jugoslaavia (+31 milj. liiri) ja Hollandiga (+11 milj. liiri). Saksa ja Ühendriikide järel esineb suurem passiivasaldo kaubavahetuses Ungariga (—114 milj. liiri), Poolaga (—113 milj. liiri ja Tšiliiga (—92 milj. liiri).